

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна
Хімічний факультет

**XIII Всеукраїнська наукова
конференція студентів та аспірантів
"Хімічні Каразінські читання - 2021"
(ХКЧ'21)**

Тези доповідей

20–21 квітня 2021 року

Харків
2021

УДК 54 (063)
Х 46

Реєстраційне посвідчення у ДНУ «УкрІНТЕІ» МОН України (№ 836 від 14 грудня 2020 р.)

Затверджено до друку рішенням Вченої ради хімічного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (протокол № 6 від 16.04.2021 р.)

Тези доповідей представлені за теоретичними та практичними результатами наукових досліджень, виконаних студентами та аспірантами вищих навчальних закладів і науково-дослідницьких установ України.

Для науковців та студентів ВНЗ та НДІ України.

Тези доповідей подаються в авторській редакції.

ISBN

© Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2021

ХІМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені В. Н. КАРАЗІНА

<i>Дикун О. М., Аніщенко В. М., Редько А. М., Рибаченко В. І.</i> Тозилювання госиполу в присутності триетиламіну і 4-метоксипіридин N-оксиду.....	63
<i>Жаворонкова С. В., Колос Н. М.</i> Єнамінні 1,3-циклогесандіонів, арилглюксали та барбітурові кислоти в синтезі тетрагідроіндолів	65
<i>Зиміна А. О., Шкумат А. П.</i> Хімічна модифікація полі(вініламіну).....	67
<i>Ковтун А. В., Варениченко С. А., Фарат О. К., Марков В. І.</i> Синтез нових ксантенових барвників на основі конденсації Кньовенагеля хлорпохідних ксантену з СН-кислотами	69
<i>Кут Д. Ж., Кут М. М., Онисько М. Ю., Балог І. М., Лендел В. Г.</i> Селенохлорування N-алкенільних похідних 2-тіо-2,3-дигідрохіназолін-4(1H)-онів	71
<i>Манвелян А. А., Гладков Є. С., Рошаль О. Д.</i> Синтез та дослідження комплексоутворення похідних 2-(3,4-добензілоксифеніл)-3,7-дигідрокси-4H-хромен-4-ону	73
<i>Мартимьянов Д. Р., Горобець Н. Ю.</i> Синтез резорцин-формальдегідних смол для селективної екстракції Цезію з водних розчинів.....	75
<i>Мормило П. В., Горобець М. Ю.</i> Шляхи перетворень циклогексанону в багатокомпонентній реакції з 3-аміно-1,2,4-триазолом та ароматичними альдегідами.....	76
<i>Павлова В. В., Задорожній П. В., Кисельов В. В., Харченко О. В.</i> Синтез нових похідних N-(5-морфоліно-2-(ариламіно)імідазо[2,1-b][1,3,4]тіадіазол-6-іл)карбоксамідів	78
<i>Парши М. О., Ютілова К. С., Швед О. М.</i> Синтез металокомплексу на основі селенового ліганду і його застосування для каталізу реакції ацетолізу епіхлоргідрину.....	80
<i>Повідайчик М. В., Онисько М. Ю., Михайличенко С. С., Шермолович Ю. Г., Лендел В. Г.</i> Синтез та бромовання N-алкенільних(алкінільних) амідів(тіоамідів) фторооцтової кислоти	82
<i>Свердліковська О. С., Черваков О. В.</i> Димерні іонні рідини іоненового типу ...	84
<i>Смичко Д. О., Буй О. Д., Вакула В. М.</i> Синтез та хімічні властивості тіокарбамоїл-2-піразолінів з потенційною біологічною активністю	86
<i>Ткач А. Р., Ютілова К. С., Швед О. М., Розанцев Г. М.</i> Каталіз ацетолізу епіхлоргідрину третинними амінами із варійованим стеричним фактором в присутності тетрагідрофурану	88
<i>Трибрат О. О., Єсипенко О. А., Шишкіна С. В., Русанов Е. Б., Кальченко В. І.</i> Пропілокси-добензоїлокси-калікс[4]арен як прекурсор для дизайну внутрішньохіральных каліксаренів.....	90
<i>Тростянка П. В., Володченко А. С., Коваленко С. М., Черножук Т. В., Калугін О. М.</i> Синтез та дослідження спектральних властивостей спряжених ансамблів гетероциклів з кумариною ланкою	92
<i>Трощенко В. І., Нікішин О. О., Коваленко С. М.</i> Синтез 7-гідрокси-5-оксо-4,5-дигідротієно[3,2-b]піридин-6-карбонової кислоти та її похідних.....	94

СЕЛЕНОХЛОРУВАННЯ N-АЛКЕНІЛЬНИХ ПОХІДНИХ 2-ТІО-2,3-ДИГІДРОХІАЗОЛІН-4(1H)-ОНІВ

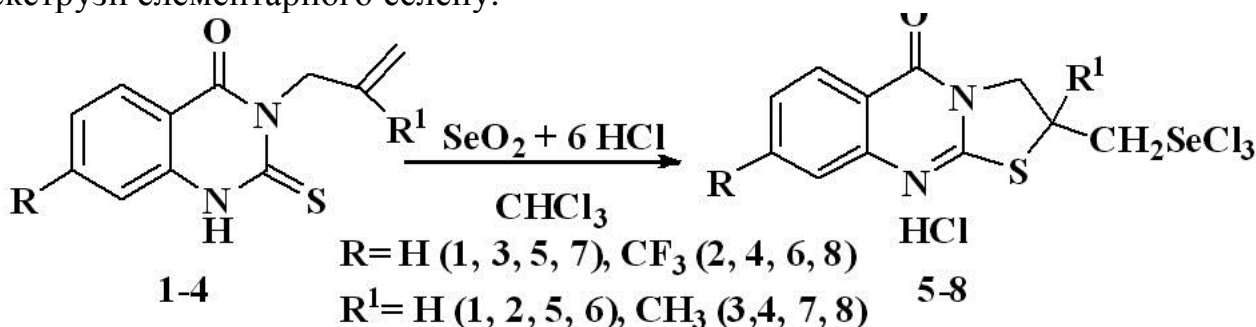
Кут Д. Ж., Кут М. М., Онисько М. Ю., Балог І. М., Лендел В. Г.

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

dianabereksazi@gmail.com

Селен є важливим мікроелементом і необхідний для нормального функціонування імунної системи. Особливу увагу варто звернути на гетероциклічні сполуки селену, які володіють цілим рядом біологічних властивостей [1-4]. Одним із найзручніших методів синтезу селеновмісних гетероциклів є метод електрофільної внутрішньомолекулярної циклізації (ЕВЦ). Методів одержання селеновмісних гетероциклічних сполук з використанням тетраклориду селену як електрофільного циклізуючого реагенту розроблено недостатньо. Тому синтез нових селеновмісних гетероциклів з використанням тетраклориду селену є актуальним завданням.

З літературних даних відомо, що при селеногалогенуванні ненасичених тіоестерів гетероциклів анелюються цикли як з екзо-, так і з ендочиклічним атомом селену [5-8]. На регіохімію процесу, впливають будова субстрату, розчинник та умови проведення реакції. Дана робота присвячена дослідженню регіонаправленості процесу селенохлорування N-алкенільних похідних 2-тіо-2,3-дигідрохіазолін-4(1H)-онів. Вибір таких об'єктів мотивується наявністю двох додаткових нуклеофільних центрів для циклізації – екзоциклічних атомів Сульфуру та Оксигену, що створює передумови для анелювання тіазольного або оксазольного циклу відповідно. Тетраклорид селену як електрофільний реагент можна одержати як з простих речовин (Se і Cl₂), так і *in situ* із діоксиду селену та хлористоводневої кислоти, що використано в даному дослідженні. Реакцію тіонів **1-4** із еквімолярною кількістю діоксиду селену у шестикратній кількості хлористоводневої кислоти проводили в середовищі хлороформу при кімнатній температурі. Проведення реакції в льодяній оцтовій кислоті, ацетонітрилі та ТГФ при кімнатній температурі, а також нагрівання реакційної суміші в даних розчинниках приводить до осмолення реакційної суміші та екструзії елементарного селену.

Встановлено, що селеноіндукована циклізація відбувається із залученням екзоциклічного атома Сульфуру з утворенням гідрохлоридів 2-[(трихлоро-

селено)метил]-2,3-дигідро-5*H*-[1,3]тіазоло[2,3-*b*]хіназолін-5-онів **5-8** лінійної будови з екзоциклічним трихлороселенометиленовим фрагментом.

Будову отриманих сполук підтверджено спектрами ЯМР (^1H та ^{13}C), ІЧ-спектрами, а склад елементним аналізом.

Таким чином, в результаті даної роботи досліджено регіонапрвленість електрофільної внутрішньомолекулярної циклізації 3-алкеніл-2-тіо-2,3-дигідрохіназолін-4(1*H*)-онів під дією *in situ* тетрахлориду селену та отримано потенційно біологічно активні селеновмісні тіазолохіназолінові системи лінійної будови з екзоциклічним трихлороселенометиленовим фрагментом.

[1] Libero F.M., Xavier M.C.D., Victoria F.N., Nascente P.S., Savegnago L., Perin G., Alves D. Synthesis of novel selenium and tellurium-containing tetrazoles: a class of chalcogen compounds with antifungal activity // *Tetrahedron Letters*. – 2012. – V. 53. – P. 3091-3094.

[2] Guziec Jr.F.S., Guziec L.J. Six-membered Rings with Two or More Heteroatoms with at least One Selenium or Tellurium // *Comprehensive Heterocyclic Chemistry* III. – 2008. – P. 791-834.

[3] Філак І.О. Патент 115417 UA, (2017.01). Застосування солей 1 тригалогенотелурометиліден(тригалогенотелурометил)-4-форміл-1,2-дигідро[1,3]тіазоло(селеназоло)[3,2-*a*]хіноліній галогенідів як бактерицидів /Філак І.О., Пантьо В.В., Онисько М.Ю., Коваль Г.М., Лендел В.Г./ № u 2016 12596. Заявл. 09.12.2016. Опубл. 25.10.2017. Бюл. № 20. 2017.

[4] Філак І.О. Патент 116884 UA, (2017.01). Застосування солей 1 тригалогенотелурометиліден(тригалогенотелурометил)-4-форміл-1,2-дигідро[1,3]-тіазоло(селеназоло)[3,2-*a*]хіноліній галогенідів як бактерицидів. /Філак І.О., Пантьо В.В., Онисько М.Ю., Коваль Г.М., Лендел В.Г./ № u 2016 12593. Заявл. 09.12.2016. Опубл. 12.06.2017. Бюл. № 11. 2017.

[5] І.О. Філак. Гетероциклізація тетрабромідом селену 2-(3-метилбут-2-ен-1-ілселено)-хінолінкарбальдегіду / І.О. Філак, М.Ю. Онисько, В.Г. Лендел / Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Хімія. –2015. – №1 (33). – С. 56-57.

[6] І.О. Філак. Халькогнегалогенування 2-алкенілтіохінолін-3-карбальдегіду / І.О. Філак, М.Ю. Онисько, В.Г. Лендел / Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Хімія. – 2011. – №2 (26). – С.74-77.

[7] Свалявин О.В. Електрофільна гетероциклізація алкенільних похідних піразоло[3,4-*d*]піримідину під дією тетраброміду селену / Свалявин О.В., Сенеш Е.Ф., Головка Н.І., Онисько М.Ю., Балог І.М., Лендел В.Г./ Науковий вісник УжНУ. Серія Хімія. – 2011. – Вип.25, №1. – С. 63-67.

[8] N.M. Kut, M. Yu. Onysko, V.G. Lendel. Synthesis of Functionalized 2,3-Dihydro-5*H*-[1,3]thiazolo[2,3-*b*]quinazolin-5-one via Intramolecular Electrophilic Cyclization. // *Russian Journal of Organic Chemistry*. –2020. – 56(7). – P.1174-1180.

Каракуркчі Г. В.	124	Михайличенко С. С.	82
Керимли Ф. Ш.	131	Мормило П. В.	76
Кисельов В. В.	78	Неділько С. Г.	18
Кійко С. М.	113, 135	Нехань Н. В.	44
Кловак В. О.	32	Нікішин О. О.	94
Коваленко С. М.	92, 94	Онисько М. Ю.	71, 82
Коваленко С. Н.	56	Орел В.	46
Ковтун А. В.	69	Орнат М. П.	38
Колос Н. М.	65	Осокін Є. С.	133
Коркуна О. Я.	38	Павлова В. В.	78
Корнідал І. С.	35	Пантелеймонов А. В.	109
Корній А. А.	36	Панченко В. Г.	14, 16
Корній С. А.	127	Париш М. О.	80
Костів О. І.	38	Петренко Н. А.	14, 16
Куліченко С. А.	32	Повідайчик М. В.	82
Кусяк А. П.	13	Полонський В. А.	133
Кусяк Н. В.	13	Прудь М. В.	135
Кут Д. Ж.	71	Пухно Н. Г.	118
Кут М. М.	71	Редько А. М.	63
Кущ О. В.	118	Решетняк Е. А.	33, 42
Лакиза С. М.	129	Рибаченко В. І.	63
Лановая М. А.	125	Розанцев Г. М.	88
Лелюшок С. О.	32	Рошаль О. Д.	59, 73
Лендел В. Г.	71, 82	Русанов Е. Б.	90
Леоненко І. І.	48	Сабадах О. П.	96
Лісняк В. В.	36	Сахненко М. Д.	124
Лісова М. Р.	40	Свердліковська О. С.	84
Лучкевич Є. Р.	96	Сергеєва Є. О.	113, 135
Мазна Ю. І.	30	Скрипинец Ю. В.	48
Максішко Ю. Я.	127	Слободяник М. С.	18
Макудера А. О.	129	Смичко Д. О.	86
Мамедзаде Х. А.	131	Смітюх О. В.	20
Мамедов С. Э.	115, 117, 131, 142	Тананайко О. Ю.	36
Мамедов Э. С.	117	Тарас Т. М.	96
Мамедова А. З.	111	Теребіленко К. В.	18
Манвелян А. А.	73	Ткач А. Р.	88
Марков В. І.	69	Токарев В. В.	138
Маркова Н. Б.	124	Томак В. А.	137
Мартимьянов Д. Р.	75	Трибрат О. О.	90
Мартынов Д. Ю.	42	Тростянка П. В.	92
Марчук О. В.	20	Трощенко В. І.	94
Микаилова А. М.	131	Умецкая І. В.	48
Мирзалиева С. Э.	111	Фарат О. К.	69
Мироненко Л. С.	61	Федоренко М. А.	138
Мирончук Г. Л.	20	Харченко О. В.	78